

Blå-skia

Vårbrev 2018

Blå-skia mine vil være i bruk i mange år til.

Arne Jon Isachsen
Centre for Monetary
Economics (CME)

I 1950 startet Ivar Halvorsen sin egen skifabrikk i Nittedal – etter å ha jobbet 19 år på sin onkels ditto – Ullevoldsæter Skifabrikk. Han var innovativ, ville vi vel si i dag, opptatt av tekniske forbedringer og spesialisering. Etter fem år la han hoppkia på hylla. Nå var det produksjon av langrennsski som gjaldt. Han utviklet en smalere ski med mer bøy i tuppen. Og malte hele skia blå.

I

Det gikk fint. Under OL i Grenoble i 1968 gikk Odd Martinsen på Blå-skia. De var 215 cm lange og veide 1300 gram. Han hanket inn sølv på 30-kilometer'n og gull på 4x10 km der Stafett-Martin, sin vane tro, gikk første-etappen. Dagens eliteløpere har gjerne ski som er kortere enn to meter og veier mindre enn én kilo.

Blå-skia ble stadig mer populære. På snaue ti år mer enn doblet salget seg, til ni tusen par tidlig på 1970-tallet. Produserte av ti mann i Nittedal. Så kom det nye. Glassfiberski tok over. Og Magne Myrmo ble historisk. Tok siste VM-tittel på treski. Det var på 15 km i Falun 1974, snaue sekundet foran Gerhard Grimmer. "En VM-tittel blir glemt etter noen år", som Myrmo senere sa, vel vitende at hans aldri blir det.

Ivar Halvorsen hang med da glassfiberrevolusjonen kom. Det vet jeg som har et par Blå-skia fra tidlig 1980-tall. Og som

starter sesongen hvert år med disse på beina. I år rundet jeg også av skisesongen på Blå-skia.

Imponerende og samtidig skremmende.

Når skaren på fjellet ligger hard og fin en morgenstund siste uke i april, er Blå-skia bedre enn ny og smalere og lettere Fischer-ski. Hvorfor det? Fordi etter hvert som sola tar utover dagen, blir sneen bløtere. Smale ski på råtten sne og alt ligger til rette for at man går gjennom. Fetter Mortens smalere spor fra gårsdagen viste klart at det gjorde han et par ganger. Men ingen store groper som tydet på "tryning". Stødig kar. Jeg slapp unna – med Blå-skia holdt jeg meg oppå sneen hele veien.

II

Er på Kina igjen. Rakk så vidt å sende ut månedsbrev for april før april var over. Hva er så fascinerende med Kina og kinesere? At de får til ting. Leverer. Samt at kineserne har en lang historie å vise til. Som gjør at de tenker og ter seg annerledes enn oss.

Imponerende og samtidig skremmende.

En ettpartistat der man er kommet langt i "facial recognition systems" – en teknologi som gjør det mulig å identifisere alle og enhver. Man sammenligner videobildet som tas, med bilder i en database. Det tar

ikke mer enn ett sekund å skanne basen bestående av hele befolkningen.

Når antall overvåkningskameraer i Kina øker fra dagens 170 millioner til 570 millioner om to år – nesten ett kamera for hver annen kineser – blir det ikke enkelt å gjemme seg bort. Myndighetene vil til enhver tid vite hvor du er.

Nylig ble en ettersøkt kineser hentet ut på en konsert med 50.000 publikummer basert på denne teknologien. Han trodde han var trygg i mengden, men det var han altså ikke.

Politiet prøver nå ut solbriller med innebygget “facial recognition”. På jernbanestasjon i storbyen Zhengzhou, en av Kinas viktigste jernbaneknutepunkter, har man anvendt disse solbrillene og allerede anholdt 26 personer som reiste under falskt navn.

Om man frykter at denne teknologien kan misbrukes? Wu Fei som er sjef for LLVision, kan berolige oss. Han har tillit til at kinesiske myndigheter bare vil bruke denne teknologien for “noble causes”.

Hva skal man da si når “facial recognition” har vært brukt på toaletter i Beijing for å hindre folk i å bruke for mye toalettpapir? “Noble cause”?

Og hvem er forresten Wu Fei? Administrerende direktør for LLVision – foretaket som i samarbeid med det lokale

politiet i Zhengzhou er med og utvikler disse solbrillene.

III

Kina og USA ser ut til å være i tottene på hverandre. Handelskrig som en innledende øvelse. Bakom ligger det mer fundamentale spørsmålet: Hvem skal være konge (eller keiser) på haugen om noen tiår? Vil Kina detronisere USA?

Ikke lett å bli klok på president Donald Trump generelt og i denne sammenhengen mer spesielt. Hvorfor trekker han seg fra avtaler med andre land som kan være hans gode allierte i kampen om makten med Kina? I februar 2016 undertegnet Barack Obama handelsavtalen Trans-Pacific Partnership (TPP). Den ville gitt USA en god plattform å møte Kina på – ikke minst når det gjelder regler om direkte-investeringer, overføring av teknologi og immaterielle rettigheter (IPR).

Trekker Trump seg fra TPP av den barnslige grunn at siden Obama var for, da må han være imot? I en twitter melding forleden ymter Trump frempå at USA kanskje vil overveie på nytt å bli med på TPP. For så neste dag å trekke seg – mente det ikke.

IV

President Trump har et konfronterende syn på verden. I grunnen er resten av verden

temmelig utakknemlig. Har ikke USA etablert og vedlikeholdt et internasjonalt system både politisk og økonomisk, som andre land har nytt godt av? Og betalt for det blant annet ved høye forsvarsutgifter? Pax America, til fordel for de fleste.

Vil Kina detronisere USA?

Og hva er takken for det? Syting og klaging. Og utnyttning av Amerika som hjelper land og folk ved å kjøpe mye av det de produserer. Uten at andre land viser tilsvarende interesse for amerikanske varer og tjenester. Men i stedet legger toll og andre hindringer i veien.

Når amerikansk eksport ikke på langt nær betaler for amerikansk import, blir konsekvensen store og økende underskudd på handelsbalansen. Med en merkantilistisk oppfatning om hva internasjonal handel går ut på – det gjelder å ha størst mulig overskudd – må den handelspolitikken USA har ført de sist tiårene, betegnes som temmelig mislykket. Ikke bare det. Helt urimelig og urettferdig, sett med presidentens øyne. Slik vil han ikke ha det. Og ypper til handelskrig. I første rekke med Kina. Men med tiltak som også rammer gode allierte.

V

Å gå på ski alene innover fjellet en solfylt dag i slutten av april er helt herlig. Minusgrader om natten, så sneen bærer om dagen – i hvert fall til et stykke utover ettermiddagen. Kan gå overalt.

Lakki og Sela, to topp labrador retrievere, henger med. Null interessert i ryper. Par stykker flyr opp 25-30 meter unna uten at hundene letter på labbene. Fint for meg.

Et lite slag innover, innunder Rypehovda. Har bare halvannen time på meg. Nest siste dag i april og månedsbrev må ut i løpet av morgendagen. Siste finpuss.

Å bli husket for å ha laget de vakre Blåskia ville være stas.

Snur og suser nedover. Men hvor er det man brekker av ned til høyre for å komme rett på hytta? Lett å vente for lenge. Som jeg gjør denne gangen også. Finner gårdagens spor til fetter Morten. Følger det langs elva. Legger meg litt høyere i terrenget. Det var ikke dumt. Sporene til Morten ser ut til å gå rett i elva. Et stort flak med sne, halv-meter'n tykk, har gjort det. På den andre siden av flaket som er borte, finner

jeg igjen Mortens spor. Det går bra. Kommer både helskinnet og tørrskinnet tilbake til hytta.

En rask dusj og så hiver jeg meg over månedsbrevet for april. Som du trolig har fått. Og kanskje også lest. Eller kanskje ikke.

VI

Ivar Halvorsen la ned skifabrikken sin i 1985. Hvorfor gjorde han det? Blå-skia var et merke med stor appell. Kunne vel solgt

bedriften videre til en for Halvorsen hyggelig pris? På den annen side; med et begrenset antall par supre Blå-skia laget over en begrenset tidsperiode, ville Blå-skia ikke bli glemt, tenkte kanskje Ivar Halvorsen. Å bli husket for å ha laget de vakre Blå-skia ville være stas. Som Magne Myrmo huskes for VM-gull på treski i Falun i 1974.

Blå-skia mine er ikke glemt. De vil være i bruk i mange år til.

18. mai 2018

Home Page: <http://home.bi.no/fag87025/>